

Oratie

Professor Dr. A. Sturk

Op 7 oktober 1994 aanvaardde Dr. A. Sturk het ambt van hoogleraar in de Klinische Chemie binnen de Rijksuniversiteit te Leiden met het uitspreken van zijn oratie, getiteld: Klinische chemie, hoe verder.

De klinische chemie bevindt zich, aldus de orator, in een identiteitscrisis die reeds in het begin van de zeventiger jaren is begonnen. Hij citeerde Poul Astrup en betoogde dat de bijdragen van de klinisch chemische verichtingen aan patiëntenzorg en onderzoek weinig doelmatig zijn omdat de interactie met de behandelend geneesheer over de waarde van de uitslagen te veel achterwege blijft. De hoogleraar onderscheidde drie fasen bij het toepassen van een nieuwe test: de onderzoeksfase, de toepassingsfase en de evaluatiefase, waarbij in de laatste de sensitiviteit en specificiteit worden vastgelegd. De sensitiviteit en de specificiteit moeten toepasbaar zijn voor de patiëntenpopulatie die in het ziekenhuis wordt aangeboden, en niet zoals veelal gebeurt worden berekend door evident zieken met evident zeer gezonden te vergelijken.

Hij besprak de goede kwaliteitswaarborgen die door de klinisch chemici worden gehanteerd maar betreunde dat zij gefaald hebben waar het wetenschappelijk onderzoek betreft, met het gevolg dat zij geen eigen onderzoeksgebied hebben kunnen definiëren. Als voorbeelden van dergelijke onderzoeksgebieden noemde de spreker de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technieken en methoden voor de evaluatie van medische vraagstellingen, onderzoek naar de normale spreiding van componenten binnen het individu, tussen individuen en gedurende de dag; alsmede het onderzoek naar de oorzaken van de veranderingen bij ziekteprocessen.

In dat kader pleitte hij voor een cursus klinische epidemiologie als vast onderdeel van de opleiding tot erkend klinisch chemicus.

Ook de bezuinigingen in de gezondheidszorg behoren de klinisch chemici bezig te houden op ruimere schaal dan nu. Keuzes aangaande de groepen die moeten worden onderzocht om bijvoorbeeld hart- en vaatziekten voor te zijn dienen veel scherper te worden gesteld. De grote groep personen met een laag of normaal risico

moet niet en de kleine groep met een verhoogd risico moet zeer intensief gescreend worden. Daar kan de winst gehaald worden die de investering rechtvaardigt. Men zal een risico moeten aanvaarden met tegelijkertijd gerichte zorg en aandacht daar waar nodig in een situatie waarin niet meer alles voor elke persoon beschikbaar is.

Na deze sombere schildering van het vak besprak de nieuwe hoogleraar de vorderingen op het terrein van onderzoek naar mechanismen die bij sepsis een rol spelen, als onderdeel van het wetenschappelijk vakgebied waarop hij werkzaam was in zijn vorige werkkring, het AMC te Amsterdam. Bij Gram-negatieve infecties wordt de gevreesde complicatie, shock, in gang gezet met het vrijkomen van endotoxinen uit de celwand van de bacterie. Het is van groot belang dat een snelle gevoelige test wordt ontwikkeld die deze endotoxinen meet. De huidige testen met het Limulus Amebocyte Lysate (LAL) schieten voor de acute situatie waarin snel voor de juiste behandelingsstrategie moet worden gekozen te kort. Onderzoek naar en ontwikkeling van een nieuwe snelle test maken deel uit van het sedert 1 september 1993 gestarte programma te Leiden.

De cytokine cascade, die door het endotoxine in gang wordt gezet, wordt steeds verder ontrafeld bij allerlei ontstekingsreacties. Begrip en kennis worden vergaard omtrent de invloed op de stolling en de vaatwand. Sturk kondigde in dit kader een centrale faciliteit aan voor alle afdelingen waar cytokinen en ontstekingsmediatoren, alsmede hun receptoren gemeten kunnen worden. Met deze faciliteit wordt klinisch wetenschappelijk onderzoek ondersteund. Tevens kondigde hij aan dat contract-research, met GLP certificatie, ten dienste van farmaceutische firma's op dit en ander terrein, wordt nagestreefd.

Gekomen aan het eind van zijn oratie bedankte hij de bij zijn benoeming betrokkenen, de staf en medewerkers van de afdeling Klinische Chemie en de bij zijn wetenschappelijk werk naaste medewerkers als mede zijn opleiders in brede zin. Met het uitspreken van de woorden: "Ik heb gezegd" behoorde de oratie van Guus Sturk tot de geschiedenis van de Klinische Chemie in Nederland.